

**BUYUK IPAK YO`LI XALQLARI MADANIYATIGA ZAMONAVIY
INNOVATSIYALAR JORIY ETISH YO`LLARI
(O`ZBEKISTON MISOLIDA)**

Sag`dullayev Hamidulla

Termiz davlat universiteti Iqtisodiyot va turizm fakulteti

Turizm yo`nalishi 3-bosqich talabasi

e-mail:khamidullasagdullayev053@gmail.com

Tel +998915694907

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7809661>

Kalit sozlar: tabiat qo`ynida dam olish , milly madaniyat, o`tov, sayyohlar fikri, qulaylik,

Annotatsiya: Sharq xalqlarining milliy madaniyat bo`lagi hisoblangan o`tov-uy'larga bo`lgan sayyohlarning qiziqishining ortishi tufayli, milliyligimiz va zamonaviy ruhni uyg`unlashtirgan holda, tashrif buyuruvchilarni ham madaniyat ham qo`lay sharoitli o`tov-uy konstruksiyasi bilan tanishtirish orqali mamlakatimiz turizmiga bo`lgan qiziqishni oshirish

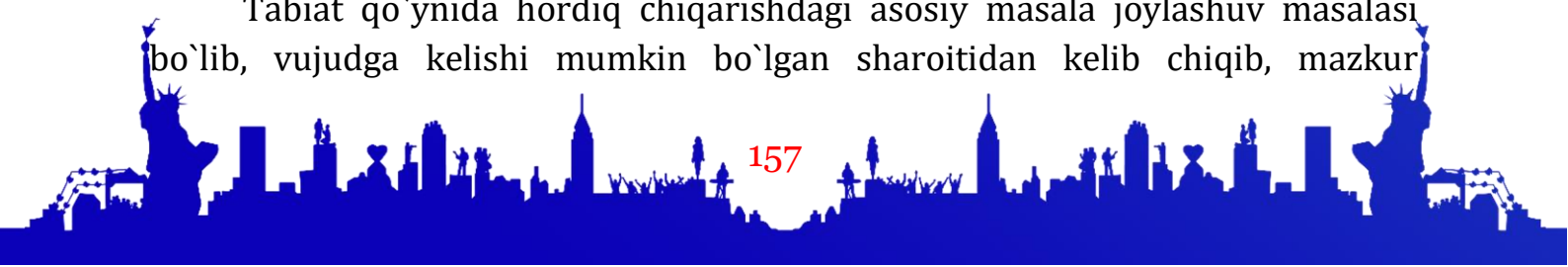
Zamonaviy muhitda yashayotgan har qanday inson sershovqin va stressli shahar hayotidan bir muddat tinch va osuda tabiat bag`rida dam olishni xohlaydi. Tabiat qo`ynida dam olishda asosiy jihatlar esa:

- 1) Xushmanzara joy;
- 2) Toza muhit;
- 3) So`lim tabiat hisoblanadi.

Mana shunday imkoniyatlarga ega bo`lgan O`zbekistonda joylashgan tabiiy rekreatsion hududlarga Boysun Zarafshon Zomin hamda Qoraqalpog`iston Respublikasi ayrim hududlarini misol sifatida keltirishimiz mumkin.

Ma`lumki, O`zbekistonga tashrif buyuruvchi ko`pchilik xorijiy mehmonlarning asosiy qismi yurtimizdagi tarixiy-me`moriy yorgorliklarining go`zalligi, salobati va tarix silsilasidan hali hanuz bus-butun o`tib kelayotganligini o`z ko`zlari bilan ko`rish uchun kelgan bo`lsa, boshqa tomondan aholining oddiy turmish tarzi, tabiat bilan hamohang tarzda yashayotganligiga qiziqishnig oshishi, tabiat qo`ynida dam olishni, alpinizm va tog` sporti bilan shug`ullanishni, yurtimizni respublika va xalqaro maydonda ko`hna qadryatlarimizning ajralmas bir bo`lagi sifatida tanilgan "Boysun bahori,, kabi milliy festivallarimiz bilan yaqindan tanishish, nafaqat tanishish balki o`zlari ham shu milliylukning bir qismi bo`lishni xohlovchilar soni ham kundan-kunga oshib bormoqda.

Tabiat qo`ynida hordiq chiqarishdagi asosiy masala joylashuv masalasi bo`lib, vujudga kelishi mumkin bo`lgan sharoitidan kelib chiqib, mazkur

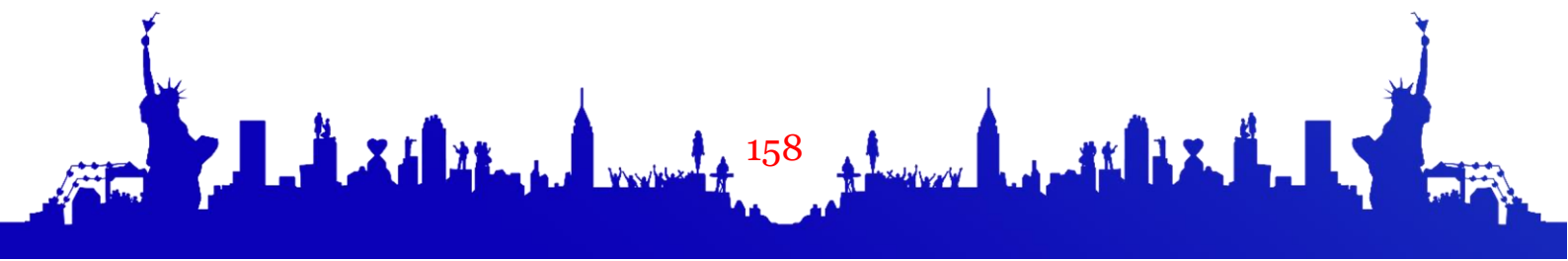
vaziyatda mahalliy mehmon uylariga talab oshadi. Lekin viloyatimiz aholisining asosiy qismi hali mehmon uylar tushunchasiga yetarli darajada e'tibor qaratmaganligi, qabul jarayoni va joylashuv sharoitidagi muammolar va sayyohlarning shikoyatlar va takliflarini inobatga olgan holda mazkur masalaga yechim sifatida tabiat qo'ynida dam olishni istagan hamyurtlarimiz va xorijiy mehmonlarga o'tov-uylarida tunash taklifi ishlab chiqilmoqda. To'g'ri, o'tovda yashashning nimasi innovatsiya? Tarixdan ma'lumki o'zbek, qozoq, qirg'iz xalqlari asosiy qismi o'tovda yashagan va aynan mana shu tarixiylik xorijiy mehmonlarning e'tiborini jalb etmoqda. O'zbekistonga tashrif buyurgan va o'tovda tunagan sayyohlar o'rtasida o'tkazilgan so'rovnoma natijalariga ko'ra odatiy o'tov-uylarining kamchiliklari sifatida uch holatni ko'rsatish mumkin:

- 1) Dastlabki asosiy kamchiliklardan biri yoritish bilan bog'liq bo'lsa ;
- 2) Keyingi navbatda issiqlik jamlashni mavjud emasligi va
- 3) Yarim tayyor oziq-ovqat mahsulotlarini tayyorlash imkoni yo'qligi ta'kidlangan.

Boysun tumanida joylashtirilgan oddiy o'tovlarning ko'rinishi. 1-rasm.

Yuqoridagi masalalar va muammolarga yechim sifatida o'tov-uylarining tom qismini milliylik va zamonaviylikni uyg'unlashtirgan holda, hozirgi kunda asosiy elektr bilan ta'minlovchi tizim; egiluvchan monokristalli quyosh fotoelektr panellari bilan qoplash yo'li bilan yorug'likdan yig'ilgan energiya orqali, o'tov konstruksiyasini ham yoritish ham microline mato orqali isitish va oziq ovqat mahsulotlarini tayyorlashda yechim sifatida taklif qilinmoqda.

Monokristall quyosh paneli va uning o`tovga qoplanish qismi. 2-rasm

Mazkur sahifada loyihaning 3D ko`rinishi ishlab chiqilgan.

Quyosh panellari orqali yoritiladigan o`tovning ichki ko`rinishi. 3-rasm

Ushbu loyiha afzalliklari va foydali jihatlari quyidagilarda iborat:

- 1) Avvalo ushbu loyiha hech qanday ortiqcha jihozlar talab qilmasligi;
- 2) Konstruksiyaning yengil, olib yurish va o`rnatish uchun qulayligi;
- 3) Har qanday landshaft va ob-havo sharoitiga mosligi;
- 4) Moliyaviy jihatdan katta mablag' talab etmasligi juda muhim.

Moliyaviy harajatlar hisobi:

- 1) Monokristalli quyosh panelining quymati 2,475,000 so`m;
- 2) O`tov ( tarkibiy qismlari bilan ) 3,270,000 so`m;
- 3) Boshqa qo`shimcha harajatlar 250,000 so`m;
- 4) Umumiy xarajatlar hisobi jami: 6,000,000 so`m.

Mavsumiy foyda olish miqdori:

- 1- kunlik turpaket doirasida 200 ming so`m;
- 2- kunlik turpaket doirasida 350 ming so`m;
- 3- kunlik turpaket doirasida 500 ming so`m.

Xulosa o`rnida, monokristalli quyosh fotoelektr panellari bilan qoplash yo`li bilan yorug`likdan yig`ilgan energiya orqali ham yoritiladigan ham isitilish imkoniyatiga ega bo`lgan o`tov konstruksiyali dam olish maskanlari yurtimizga kelgan turistlar oqimini kutib olish va kuzatib qo`yish jarayonida minimal harajat qilib va maksimal darajada joylashtirish, qulaylik va foyda olish imkoniyatini yaratadi. Statistika ma`lumotlariga tayanadigan bo`lsak, Surxondaryo viloyati miqyosida ekoturizm uchun sayyohlar tashrif muddati 133 kundan, 270 kungacha davom etadi, bundan kelib chiqadiki, birgina sayyohlar foydalanuviga berish orqali, loyihaning o`z-o`zini oqlash imkoniyati minimal hisobda 12 kundan, maksimal hisobda 30 kungacha o`z xarajatlarini qoplaydi. Risk miqdori: 8/1 ulushda minimal darajada, 6/2 maximal darajada taqriban olindi. Ushbu ishlanma faqat foydalanish uchungina emas balki, o`z navbatida milliy qadriyatlarimizning zamonaviy texnologiyalar bilan uyg`unlashish asosida integratsiyalashuviga yorqin misol bo`la oladi

Foydalanilgan adabiyotlar va saytlar:

1. A.M.Abduvohidov. Turizmدا innovatsiya. Darslik Toshkent.2011-y
2. B.Sh. Safarov, I.S.Tuxliyev. M.R. Boltayev, S.A. Abduxamidov, Turizm „ Nazariya va Amaliyot “ Toshkent 2018-y
3. S.R. Safayeva. Turizm va O`zbekiston Milliy me`rosi. O`quv qo`llanma. Toshkent. 2018-y
4. O`zbekiston Respublikasi Prezidentining „ Turizm sohasini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to`g`risidagi” PF 5781- son farmoni. Toshkent. 13-avgust 2020-y
5. www.uzbektourism.com
6. O`zbekiston Respublikasi Statistika boshqarmasi rasmiy sayti: www.stat.uz
7. Global sun power (GSP) korporatsiyasining O`zbekiston bo`yicha mahsulot yetkazib berish bo`limi rasmiy sayti ma`lumotlari. www.glotr.uz

